

Alueinsinööri Sauli Hakkarainen
Espoon kaupunki
Katu- ja viherpalvelut / Rakennuttaminen
PL 41
02070 Espoon kaupunki

Asia: Lausunto Suomenlahdentien, Finnoonsillan ja Kaitaantien alustavan yleissuunnitelman aineistosta

Lausunnon antaja: Lausunnon antaa BirdLife Suomen jäsenyhdistys Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa r.y. (rek.nro 116.353, 2055 jäsentä vuoden 2009 alussa). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (Uusimaa sekä Sipoo Itä-Uudellamaalla).

Yhteystiedot: Tringa ry, Aili Jukarainen, PL 154, 00101 Helsinki, suojelusihteeri@tringa.fi

Yleistä

Molemmat alustavat tielinjaukset (vanhan asemakaavan mukainen eteläisempi ja pohjoisempi) kulkevat Suomenojan kansainvälisesti arvokkaan (IBA-alue) lintualueen poikki. Ilman toimenpiteitä (suunnitelmassa mainittu silta tms.) linjaukset katkaisevat maakuntakaavassa esitetetyn tärkeän pohjois-etelä-suuntaisen viheryhteyden.

Tiesuunnitelman alustavasta aineistosta selviää, että pohjoisempi linjaus on jätetty jatkosuunnittelusta ja suunnittelua jatketaan eteläisemmän linjauksen mukaan. Eteläisemmässä vaihtoehdossa arvokkaan lintualtaan ja tien välille ei jää riittävää suojavyöhykettä. Kyseinen linjaus uhkaa myös vakavasti altaan sorsien pesimähabitaattia eli suoraan altaan linnustoarvoja.

Alustavassa yleissuunnitelmassa esitetään Suomenojan voimalaitoksen raskaan liikenteen ohjaamista Suomenojan jätevedenpuhdistamon ja altaan väliin rakennettavalle tielle, jotta vältettäisiin liikenteen aiheuttama häiriö Hylkeenpyytäjätien tulevalle asutukselle. Suunniteltu linjaus aiheuttaisi kuitenkin kohtuutonta häiriötä Suomenojan altaan linnustolle sekä tien rakentamisen että käytön aikana.

Suomenlahdentien Finnoonsillan ja Kaitaantien yleissuunnitelman vaikutukset on arvioitava altaan linnustoon riittävällä tavalla. Kyseisessä suunnitelmassa on myös ehdottomasti turvattava riittävä suojavyöhyke altaan linnuille sekä maakuntakaavaan merkityn sitovan viheryhteyden toteutuminen.

Suomenojan altaan alueen linnustolliset arvot

Suomenojan lintulampi ja sitä ympäröivät alueet on muutettu keväällä 2009 kansallisesti arvokkaasta lintualueesta (FINIBA) kansainvälisesti arvokkaaksi ns. IBA-alueeksi lammen merkittävien mustakurkku-uikku- ja harmaasorsapopulaatioiden vuoksi (BirdLife International). Harmaasorsan Suomen pesimäkannasta noin 10% sijoittuu Suomenojan altaan alueelle (Rusanen 2005 & Tringa ry:n aineisto).

Allasalue täyttää myös EU:n lintudirektiivin SPA-Natura-alueille asetetut vaatimuksen mustakurkku-uikun (lintudirektiivin liitteen I laji) osalta. Lintudirektiivi määrää jäsenvaltioita luokittelemaan SPA-alueiksi liitteessä I mainittujen lajien lukumäärältään ja kooltaan sopivimmat elinalueet (most suitable territories) (Lintudirektiivi Art. 4.1.). EU:n tuomioistumen päätösten linjan mukaan jäsenvaltion tulee osoittaa SPA-alueeksi aina kyseisen direktiivilajin noin viisi parasta paikkaa. Suomenojan alue on kiistatta yksi viidestä Suomen parhaasta mustakurkku-uikun elinpaikasta.

Altaalla pesii mustakurkku-uikun ja harmaasorsan lisäksi vaarantuneita lajeja: altaan liejukanapopulaatio on Suomen suurin, naurulokin yhdyskunta on Suomen toiseksi suurin ja alueella pesii myös rastaskerttunen. Alueella myös pesii sekä levähtää muutonaikana runsaasti muuta linnustoa. (Rusanen 2005, Tringan aineisto & Rassi ym. 2001.)

Erityisen suuri merkitys allasalueella on vesilintujen poikastuotolle. Suomenojan allas on ylivertainen alue vesilintupoikueiden määrän ja monipuolisuuden suhteen. Verrattuna esimerkiksi Espoon Laajalahden, joka on Suomenojan allasta huomattavasti suurempi SPA-Natura-alue, Suomenojalla on 2-3 kertaa enemmän vesilintupoikueita ja poikasia (Rusanen 2005).

Alueen linnustoarvojen turvaamiseksi ei riitä pelkkä allasalueen suojeleminen. Ympäröivän alueen maankäytöllä on suuri merkitys altaan linnustoarvoihin.

Suojavyöhyke

Lintulammen sorsat pesivät maalla, joten niiden kannalta on tärkeää suojella myös alue altaan ympäriltä. Altaalla pesiville linnuille ympäröivällä alueella on merkitystä suojavyöhykkeenä ihmistoiminnan aiheuttamaa häiriötä vastaan. Maa ja Vesi Oy:n tekemässä yleiskaavan vaikutuksia Laajalahden ja Espoonlahden Natura-alueisiin tarkastelevassa selvityksessä todetaan puskurivyöhykkeen välttämättömyydestä linnustoarvojen säilymisessä mm. seuraavaa:

"Arvokkaimmilla alueilla suojavyöhykkeen tulisi olla vähintään noin 200 metriä leveä, tai puustoisilla alueilla niin leveä, että kesäaikana puuston läpi ei ole näkyvyyttä." (Maa ja Vesi Oy 2002).

Tiesuunnitelmissa altaan ja lintulammen välille ei jää riittävää suojavyöhykettä ja varsinkin eteläinen linjaus uhkaa sorsien pesimäaluetta. Mikäli tielinjauksen alle osuu harmaasorsan pesimäalueita, on suunnitelmissa suoria vaikutuksia lintualueen suojelemaan.

Maakuntakaavan viheryhteyden toteutuminen

Tielinjaus katkaisee pohjois-etelä-suunnassa kulkevan Uudenmaan maakuntakaavaan sitovana merkityn viheryhteyden. Tielinjaussuunnitelmissa viheryhteys esitetään turvattavaksi pitkän sillan avulla, jonka päällä Suomenlahdentie kulkisi. Käytännössä edes pitkä silta ei korvaa rakentamatonta viheryhteyttä. Suunnittelussa on selvitettävä toteutuuko toimiva viheryhteys sillan avulla ja miten leveän sillan.

Riittävät selvitykset

Korkein hallinto-oikeus kumosi 27.8.2009 antamallaan vuosikirjapäätöksellä Helsingin hallinto-oikeuden ja Espoon kaupunginvaltuuston Finnoonsataman asemakaavan hyväksymistä koskevat päätökset. KHO perusteli ratkaisuaan sillä, että kaavan vaikutuksia Suomenojan linnustoon ei ollut selvitetty riittävällä tarkkuudella, jotta olisi pystytty arvioimaan täyttääkö kaava Maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset luonnonarvojen vaalimisesta. Alueella ei ollut voimassa olevaa yleiskaavaa.

Suomenlahdentien, Finnoonsillan ja Kaitaantien yleissuunnitelman vaikutukset Suomenojan altaan alueen linnustoon tulee selvittää niin, että pystytään arvioimaan vaikuttaako suunnitelma merkittävästi toteutuessaan yksin tai yhdessä Suomenojan alueen muiden suunnitelmien kanssa alueen luontoarvoihin.

Lopuksi

Molemmat alustavan yleissuunnitelman linjaukset ovat huonoja Suomenojan altaan alueen linnustolle. Eteläisempi linjaus on kuitenkin näistä kahdesta merkittävästi huonompi jättäessään olemattoman suojavyöhykkeen altaaseen sekä alleen altaan sorsille sopivan pesimähabitaatin.

Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa, eikä allekirjoittajan tietojen mukaan Suomenojan alueen suunnitelmista ole tehty laajempaa, yleiskaavatason arviointia Suomenojan IBA-alueen linnustoon. Laajempi selvitys on välttämätön, jotta voidaan arvioida suunnitelmien todellista vaikutusta alueen linnustoon.

Helsingissä 14.9.2009

Tuomas Seimola
varapuheenjohtaja, Tringa ry

Elina Peuhu
sihteeri, Tringa ry

Lähteet:

BirdLife International, Data Zone, Suomenojan IBA-alueen factsheet osoitteessa:

<http://www.birdlife.org/datazone/sites/index.html?action=SiteHTMLDetails.asp&sid=26551&m=0>

Maa ja Vesi Oy 2002: Kirjallisuustutkimus Espoon eteläosien yleiskaavatyötä varten. Arvio rakennemallien vaikutuksista Espoonlahden ja Laajalahden Natura 2000 -alueisiin. Espoon Kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B61:2002

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. -Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 432s

Rusanen, Pekka (tutkija, Suomen ympäristökeskus) 2005: Muistio Suomenojan altaan merkityksestä pesimälinnustolle. Tringa ry:n Lausunto Etelä-Espoon osayleiskaavaluonnoksesta.

Tringan aineisto: Tringa -lehdissä vuosina 1991-2006 julkaistut katsaukset ja Tiira-tietokanta (<http://www.tiira.fi/>).